

Motion till riksdagen 2007/08:Sf232

av Jan Ertsborn (fp)

Arbetsrehabilitering av psykiskt långtidssjuka enligt Fontänhusmodellen

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om erforderliga regelförändringar så att statliga medel hos Försäkringskassan och Arbetsmarknadsstyrelsen kan användas till att stödja den verksamhet med arbetsrehabilitering av psykiskt långtidssjuka som pågår på Fontänhusen i Sverige.

Motivering

Fountain House grundades i New York 1948 av patienter från ett mentalsjukhus. Dessa patienter skapade ett alternativ som utgick från varje människas egen förmåga, frihet och rätt till egna beslut. Genom en meningsfull arbetsinriktad dag skapades förutsättningar för att återerövra den egna självkänslan. Man bröt med vårdens traditionella fokusering på sjukdomsbilden och fokuserade på förmågan till arbete, delaktighet och social gemenskap. Namnet Fountain House kom till av den enkla anledningen att det fanns en fontän på gården till det hus där verksamheten började.

Genom den välkända radiorösten Lis Asklund kom Fountain House (på svenska Fontänhuset) till Europa och Sverige. Det första Fontänhuset öppnades i Stockholm 1980. Därefter har ytterligare elva Fontänhus öppnats i Malmö, Nyköping, Örebro, Göteborg, Helsingborg, Båstad, Falkenberg, Eksjö, Älmhult, Jakobsberg och Halmstad. På flera platser runt om i landet planeras för ytterligare Fontänhus. Verksamheten i ett Fontänhus är organiserad i stiftelseform eller föreningsform och bedrivs helt utan vinstintresse samt är partipolitiskt neutral och religiöst obunden. Styrelserna arbetar helt ideellt.

Fel! Okänt namn på

Tidigare finansierades verksamheten till största delen av bidrag från landstingen, men efter psykiatrireformen 1995 är det kommunerna som är de största bidragsgivarna. I några fall (Stockholm, Falkenberg och Halmstad) erhålls bidrag från respektive landsting medan de flesta landsting hänvisar till att man endast har ansvar för den medicinska rehabiliteringen och att Fontänhusen inte kan anses bedriva sådan medicinsk rehabilitering. I något fall (Falkenberg) erhålls via respektive kommun enligt särskilt samverkansavtal bidrag från Försäkringskassan. Tidigare har också Fontänhusen i Skåne (Båstad, Helsingborg och Malmö) fått liknande bidrag från Försäkringskassan, men dessa bidrag har nyligen dragits in av obekant anledning. Risk föreligger uppenbarligen för att även Falkenberg mister detta bidrag.

Det är väl känt att Försäkringskassan har medel till förfogande för stöd av arbetsinriktade rehabiliteringsinsatser, vilka medel inte har kunnat förbrukas till fullo för avsett ändamål. En förklaring är troligen det interna regelverkets utformning, som allvarligt försvårar, eller kanske till och med förhindrar, Försäkringskassan att stödja den verksamhet som bedrivs vid de olika Fontänhusen i Sverige. Kanske kan det även behövas ändringar i lagstiftningen.

Arbetsmarknadsmyndigheterna säger sig inte ha några medel till förfogande, vilket förefaller förvånande. Det är ju här fråga om arbetsrehabilitering av långtidssjuka – ett synnerligen angeläget ämne.

Regeringens psykiatrisamordnare Anders Milton har flera gånger pekat på föreliggande bristande samverkan mellan berörda offentliga organ (kommuner, landsting/regioner, Försäkringskassan och Arbetsmarknadsstyrelsen). Anders Milton har också tydligt klargjort att anslagen till gruppen psykiskt sjuka på ett olyckligt sätt tydligt nedprioriterats i dagens kärva budgetläge för kommuner och landsting. De särskilt för psykiatrin avsatta statliga projektmedlen har inte kommit Fontänhusen till del trots regeringens uttalande i föregående års budgetproposition om att anslagen ska användas till ”att förbättra tillgängligheten till, och stödja och stimulera verksamhetsutveckling inom vård och socialt stöd för personer med psykisk sjukdom och/eller psykiskt funktionshinder”.

I slutrapporten om psykiatrireformens genomförande från länsstyrelserna och Socialstyrelsen framgår tydligt att mycket återstår att göra för att uppfylla angivna mål och intentioner. Rapporten pekar särskilt på att brukarinflytandet behöver öka både när det gäller planering och uppföljning av verksamheten och genom att personer med psykiska funktionshinder får större inflytande över sin egen planerings- och rehabiliteringsprocess.

I slutbetänkandet av Nationell psykiatrisamordning (SOU 2006:100) återupprepas den bristande samverkan mellan berörda offentliga organ. Samtidigt betonas brukarinflytandet.

En ny modell för rehabilitering, särskilt aktivitetsstöd för personer med allvarliga psykiska sjukdomar och psykiska funktionshinder, föreslås. Vidare föreslås (kapitel 6.5.2.) att 40 miljoner kronor av budgeterade medel hos AMS och Försäkringskassan årligen överflyttas till Socialstyrelsen för drift av Fontänhus och annan brukarorganiserad verksamhet.

Fontänhusmodellen för rehabilitering av psykiskt långtidssjuka visar bra resultat till en låg kostnad. För enskilda personer skapas en social samvaro

Fel! Okänt namn på

med det viktiga syftet att kunna återkomma till arbetslivet. Samhället avlastas egen verksamhet för psykiskt långtidssjuka och inom vården görs besparingar genom att personerna ifråga behöver mindre vård. Det sociala stöd som medlemmarna får på Fontänhusen medför mindre arbete för kommunernas socialtjänst. Många exempel finns på personer som genom denna verksamhet har kunnat återkomma till arbetslivet. Det finns alltså många olika skäl för samhället att stödja den verksamhet som bedrivs på Fontänhusen i Sverige.

Ett bättre och tydligare system för samhällets stöd till verksamheten skulle leda till att fler Fontänhus skapades. För detta krävs såväl attitydförändringar till brukarledda ideella verksamheter som förändringar i den bristfälliga samverkan mellan olika offentliga organ som gäller i dag. Centrala regler och föreskrifter, kanske även lagstiftning, måste förändras så att medel för arbetsrehabilitering av psykiskt långtidssjuka hos Försäkringskassan och Arbetsmarknadsstyrelsen kan användas till att finansiera den verksamhet som bedrivs på Fontänhusen i Sverige.

Riksdagen bör förtydliga vikten av såväl en nära samverkan mellan offentliga organ inbördes som med brukarledda ideella organisationer. Riksdagen bör vidare medverka till att ett stabilt finansiellt stöd till Fontänhusen skapas genom ett tillkännagivande om erforderliga regelförändringar på det sätt som Nationell psykiatriutredning har föreslagit. På så vis kan de värdefulla verksamheterna vid Fontänhusen fortsätta och utvecklas till en viktig komponent i samhällets arbete till gagn och nytta för psykiskt långtidssjuka personer.

Stockholm den 26 september 2007

Jan Ertsborn (fp)